

*Делфина РАЈИЋ,
директор
Народног музеја,
Чачак*

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ НАРОДНОГ МУЗЕЈА У 2005. ГОДИНИ

UDK: 069 (047.32)

Народни музеј наставио је полувековну традицију упорног рада на прикупљању, чувању и излагању предмета који говоре о историјској, уметничкој и културној историји чачанског краја. План рада за 2005. годину реализовало је 18 радника са средствима у износу од 11.887.000 динара добијеним од Општине Чачак, 2.987.000 динара од Министарства за културу Републике Србије и 510.000 динара из осталих извора финансирања. О правно-финансијским пословима бринуле су заједничке службе за установе културе.

Резултати рада на попуни збирки омогућили су Музеју да се врати програму припрема студијских изложби. Планирано је да велике теме буду обрађене кроз монографије, као резултат истраживачког, и изложбе са каталозима, као резултат музеолошког рада. Покренута је и серија малих изложби у Галерији Народног музеја, са циљем да се публици прикажу најновији експонати у збиркама Музеја. На тај начин Музеј је заузео значајно место у културном животу града и Републике.

Зграде Музеја и опрема

Народни музеј је смештен у једној половини зграде Начелства окружја чачанског (радни простор, депои) и Конаку господара Јована Обреновића (стална поставка), који су категорисани као културна добра од великог значаја. У управној згради, због недостатка простора, искоришћене су и последње могућности да се преградњом ходника обезбеди простор за адекватан смештај збирки. Тако је добијен депо за стару и ретку књигу, архивску грађу и фотографије. У библиотеци Музеја преуређен је канцеларијски простор.

Министарство за културу финансирало је заштитне радове на господар Јовановом конаку у Чачку и реконструкцију сталне поставке. У тренутку преношења средстава Народном музеју у Чачку није био дефинисан карактер грађевинских радова на овом споменику културе, нити је постојала било каква грађевинска документација и предрачун радова. Пренесена средства су допуштала само радове ограниченог обима на санацији пукотина на каменом зиду, оспособљавање дренажних канала за одвођење атмосферске воде, фарбање фасаде и заштиту дрвене столарије и стреха. Комплетни конзерваторско-рестаураторски радови извешће се само на грбу на главној фасади.

385

Стална поставка, отворена 1996. године, још увек спада у најквалитетније у земљи. Поставка ће бити допуњена предметима прикупљеним у току претходне деценије, а оригинали, где је то неопходно због микро-климатских услова, и позајмљена уметничка дела биће замењени копијама.

У току године посебна пажња је посвећена набавци нове опреме. Потпуно је опремљена фото-лабораторија. За рад осталих одељења и служби набављена су три компјутера са штампачима, дигитални фото-апарат, дигитална вага, алат за конзерваторску и столарско-техничку радионицу. Инсталирана је нова телефонска централа. Купљен је апарат за фотокопирање. За смештај књига у библиотеци набављено је 48 m дужних полица, а за збирку челични ватростални ормар.

Одељење за археологију

Збирка

У збирку је приспео обиман археолошки материјал са локалитета Порте цркве Успења Пресвете Богородице и Суво Поље у Чачку и из подјеличких села. Кроз редовне активности на изради теренске и музејске документације сређен је и прописно обележен комплетан материјал. На територији града контролисани су ископи приликом припремних грађевинских радова ради евентуалног утврђивања археолошких локалитета.

Завршена је комплетна документација за истраживања у Порти цркве Успења Пресвете Богородице у 2004. години. Прегледана је комплетна теренска документација и направљен попис истраживаних локалитета са подручја, које својим радом покрива Музеј. Завршен је попис предмета и археолошке документације са локалитета Градина на Јелици, Лишка ћава у Лису, Стојковића градина у Вичи, Градина у Вучковици, Тријеска у Јабланици и Островица на Руднику.

Кустос Катарина Дмитровић учествовала је у реализацији научноистраживачког пројекта Музеја Рудничко-таковског краја из Горњег Милановца и Археолошког института из Београда „Истраживање хумки у горњомилановачком крају.”

Археолошка ископавања Порте цркве Успења Пресвете Богородице у Чачку – Наставак систематског археолошког ископавања античке некрополе обављен је у периоду од 23. маја до 5. јула и од 26. септембра до 13. октобра 2005. године. Истражена је површина од 211,5 m². Откривено је 26 гробних целина, са спаљеним покојницима или скелетним сахранама (у једном случају са гробном конструкцијом од опека) и истражен цео западни зид објекта III. И даље су присутне две врсте гробова са спаљеним покојницима. Први тип представљају кружне јаме са спаљеним костима, а други посмртни остаци смештени у урне. У оба случаја најчешћи гробни прилози су: разне гвоздене алатке, карике, прећице, наруквице, коштане игле, наушнице, прстење, огрлице од разнобојних перли и стаклене пасте, фибуле, новац, керамички пехари, који се могу датовати у III-IV век.

У финансирању ископавања учествовало је Министарство културе. Стручну екипу сачињавали су, поред руководиоца радова мр Дејана Радичевића, асистента Филозофског факултета у Београду и Катарине Дмитровић кустос-археолога Народног музеја у Чачку, у првом делу ископавања Ана Живчевић, кустос-археолог Музеја Рудничко-таковског краја у Горњем Милановцу, Александар Ранисављевић, археолог из Београда, Слободан Радовановић, волонтер Републичког завода за заштиту споменика културе из Београда и Дејан Петровић, препаратор Народног музеја у Чачку, а у другом Моника Милосављевић и Вујадин Вујадиновић, студенти археологије. Стручни консултант био је др Милоје Васић, научни саветник, директор Археолошког института у Београду.

Археолошка ископавања на локалитету Суво Поље у Бељини – Заштитно ископавање на поседу Зорана Тајсића у Бељини, у близини античких локалитета Јанковина и црква Успења Пресвете Богородице, предвиђеном за градњу пословног објекта изведено је од 7 до 28. јула 2005. године. Постављене су три сонде димензија 3 x 15 m. Са додатне две сонде укупна истражена површина износила је 112 m².

Праисторијски слој константован је у слоју светломрке земље са налазима грнчарије, која се на основу стилско-типолошких карактеристика може одредити у гвоздено доба. У сонди 3 откривен је полуукопан објекат стамбене намене, са мањим тремом, на који указују базе за стубове. У слоју тамномрке земље, која можда представља рушевински слој, пронађена је велика количина ломљене грнчарије, животињских костију, а изразито чест налаз представљају гвоздени клинови и уломци керамичких тегова. Непосредно уз објекат откривене су две кружне јаме – силоси. Њихов садржај чинила је изразито тамна земља са спорадичним налазима грнчарије. На основу покретног материјала ова целина се може датовати у антички период.

Стручну екипу сачињавали су: руководилац радова Катарина Дмитровић, кустос-археолог Народног музеја у Чачку, Александра Бабић, археолог из Чачка, Милица Веселчић и Вујадин Вујадиновић, студенти археологије.

Археолошко рекогносцирање подјеличких села – Рекогносцирана су подјеличка села у југозападном делу Општине Чачак, омеђена речним током Западне Мораве, јеличким венцем, границом са Општином Краљево и планином Овчар. Завршен је обилазак највећег дела планиране територије, закључно са атаром села Кулиновци. Извршена је ревизија раније регистрованих и откривено 8 нових локалитета. Посебно су интересантни праисторијски локалитети у селима Вапа, Балуга и Трнава, хумке у селима Рајац и Премећа и Градина у селу Бањица.

Рекогносцирање је трајало од 2 до 20. новембра и од 5 до 11. децембра 2005. године. Стручну екипу сачињавали су: руководилац Катарина Дмитровић, кустос-археолог, Александра Бабић, археолог-приправник, Војислав Филиповић, археолог Истраживачке станице Петница, Марко Бојовић, фотограф, Марко Андрић, Моника Милосављевић, Милица Веселичић и Вујадин Вујадиновић,

студенти археологије. Консултант је био др Миле Стојић, научни саветник Археолошког института у Београду и мр Дејан Радичевић, асистент Филозофског факултета у Београду.

Одељење за историју

Збирке

Збирке одељења за историју добиле су 240 нових предмета, од којих 20 чине културна добра од великог значаја. Студијску грађу представља 750 фотографија и око 3100 листа архивске грађе.

Резултате рада на попуни збирки прати и нов квалитет у овом послу, захваљујући активностима на враћању културних добара српског порекла из иностранства. Историчар Радивоје Бојовић боравио је у Паризу од 4. до 21. маја 2005. године. Том приликом и у септембру од породица Рош и Жујовић преузете су заоставштине њихових предака, који су својим рођењем или радом везани за Чачак. Ђорђе Рош (1896-1977) и Младен Жујовић (1895-1969) учествовали су као официри Десетог пука у Првом светском рату. Збирке фотографија, одликовања и реалија употпуњене су примерцима које Музеј до сада није имао, а 1915. заоставштинама две изузетне личности из одбране Београда. Остали предмети везани су за породице Крен, Гавровић и Шљивић из Чачка, Поповић из села Вапе и Вуловић из Ивањице.

С посебном пажњом прикупљан је музејски материјал настао током постојања Соколског друштва у Чачку. Пронађен је велики број фотографија везан за његове активности, посебно слетове. Прикупљена грађа везана за период после 1945. односи се на друштвени живот града. Издваја се документација везана за филмске пројекције и телевизијске прилоге из Чачка, емитоване на Телевизији Београд од 1961. до 1976. године.

Настављено је инвентарисање нових аквизиција. Обрађено је 60 предмета. Завршен је рад на обради старе и ретке књиге „Збирке проте Вићентија Поповића и синова” према ISBN(A) стандарду и грађе Соколског друштва у Чачку. Извршене су основне припреме за повезивање у будући информатички систем музеја Србије, за који се опрема и програми очекују у наредној години.

Изложбе у припреми

„Соколи Чачка 1910-1941.” – У току године историчар Милош Тимотијевић завршио је истраживачке послове на теми „Соколи Чачка 1910-1941.” Основну грађу за обраду теме чини музејски фонд Соколског друштва у Чачку. Истраживањима су обухваћени и фондови Факултета за физичку културу и Народне библиотеке у Београду. Рад је због карактера досадашњих истраживања ове теме уједно и мала историја соколства у Србији до Другог

светског рата. Планирана је обрада теме на два нивоа: монографија, пријављена као хабилитациони рад за звање вишег кустоса и каталог изложбе.

„Војвода Степа Степановић 1856-1929” – Поводом стопедесетогодишњице рођења војводе Степе Степановића, припрема се студијска изложба посвећена ратном команданту Друге армије у ратовима 1912-1918. Војвода није рођен у Чачку, али је у њему најдуже живео и постао део његове традиције. Експозиција ће обухватити његов живот и војничку каријеру кроз грађу прикупљену у збиркама Одељења за историју, сачувану у породицама Вељовић и Лучић у Београду, позајмљену из фондова Војног музеја, Историјског музеја Србије, Архива Србије и Архива Војноисторијског института у Београду. Изложбу ће пратити каталог историчара Радивоја Бојовића, који ће имати следећи садржај: уводна студија, каталогски попис експоната и избор из до сада необјављене преписке војводе Степе Степановића, која се чува у породици и Народном музеју у Чачку.

„Прота Вићентије Поповић и синови” (друга година) – Програм истраживања у овој години био је усмерен према архивској грађи за историју приватних библиотека у Србији, идентификацији примерака књига из фонда Поповића у другим библиотекама, прикупљању података о члановима породице Поповић из штампе и архивске грађе. Истраживања у Архиву Србије, Архиву Српске академије наука и уметности и Народној библиотеци Србије у Београду, у Архиву Тимочке крајине у Зајечару и Музеју Крајине у Неготину трајала су 75 дана.

У Историјској збирци Архива Српске академије наука и уметности у Београду идентификована су два рукописа из XVII века, „Номоканон” и „Зборник”, преписан у манастиру Хиландару, који су припадали библиотеци породице Поповић. У Рукописном одељењу Народне библиотеке Србије у Београду пронађени су „Записници дружине лицејске”, чији активни члан је био песник Коста Поповић. У Архиву Тимочке крајине у Зајечару, у заоставштини Стојана Новаковића, сачувана су писма Косте и Вићентија Поповића. Рукописи су микрофилмовани за потребе истраживања и реконструкције првобитног фонда.

На основу досадашњих истраживања утврђено је да библиотека прота Вићентија Поповића и синова припада библиотекама старије традиције. Првобитно је у њој било најмање пет рукописних књига (две из XVII века) и три српске штампане књиге из XVI века. Два рукописа, „Јеванђеље” и „Молитвеник”, били су у фонду Народне библиотеке до 1941. Коначну физиономију библиотека је стекла у XIX веку, тако што су је стварали паралелно Коста Поповић, као студент Лицеја у Београду и чланови његове породице у Жељевици. Захваљујући њиховом интересовању, у библиотеку су доспела и нека старија издања (део „Јеванђеља” из Штампарије у Мркшиној цркви, 1562). После његове смрти 1864, прота Вићентије Поповић спојио је оба дела у једну целину, од које данас недостаје око једна трећина фонда. У данашњем фонду сачувани су примерци књига и из библиотека њихових сродника и пријатеља (академика Пантелије

Срећковића, Симе Протића, Сретена Поповића, Радивоја Филиповића и др.). Почетком XX века библиотеку су поделила на два дела браћа Милош и Милан Поповић. Власник чачанског дела библиотеке прота Михаило Поповић умро је 1985. године и овај део је доспео у збирку Народног музеја у Чачку. Други део библиотеке још увек „живи” у дому Поповића у селу Жежевици. У њен састав је недавно укључена библиотека др Анђелије Поповић, професора Универзитета у Београду.

Истраживања историчара Радивоја Бојовића финансира је Министарство за културу.

Одељење за историју уметности

Збирка

Извршена је ревизија Збирке примењене уметности. Збирка је добила врло вредан поклон од породице Поповић из Вапе. Састоји се од два сребрна џепна сата марке „Шафхаузен”, који су припадали браћи Дмитру Поповићу (1903-1977) и Милану Поповићу (1905-1989).

Теренска истраживања

Извршен је обилазак ризница у манастирима у околини Чачка и терена у ивањичком крају. У манастиру Ковиљу предмет интересовања је био живопис, а у селу Ерчеге остаци гробљанских црквица-капела.

Изложбе у припреми

„Наивно сликарство из збирке Синише Пауновића” – У Малој галаерији Синише Пауновића у Београду прегледана је збирка наивног сликарства. Направљен је избор за планирану изложбу и урађен каталогски попис. Породица је опремила слике за излагање.

Одељење за етнологију

Збирка

Одељење за етнологију набавило је 79 нових експоната, од чега су 40 поклони. У улазну књигу унето је 123, а инвентарисано 116 предмета. Документација је допуњена са 30 фотографија и негатива. Извршена је ревизија збирке пешкира, а започета ревизија збирке кошуља и посуђа и допуна фото-документације. Детаљно је прегледан депо и константовано сасвим добро стање у збиркама текстила, а присуство влаге у депоу за дрво и метал. Ишчитивана је литература у оквиру рада на припреми изложбе „Кошуље из етнографске збирке Народног музеја у Чачку”, планиране за 2008. годину.

Крајем године етнологи су припремили упитнике по истраживачким областима и направили увид у постојећу литературу за обимна теренска истраживања „Подјеличка села”. Почетак истраживања планиран је за март 2006. године.

Теренска истраживања

Извршена је ревизија теренских истраживања народног градитељства и надгробних споменика у Горњем и Доњем Драгачеву, у селима Крстац, Вича, Негришори и Гуча. Појединачним истраживањем села у општинама Чачак, Горњи Милановац и Ивањица обухваћена су села Остра, Милићевци, Цагање, Пријевор и Врнчани. Приликом теренских истраживања прикупљен је већи број предмета за попуну збирки. Са Етнографским музејом из Београда направљен је видео-запис обичаја везаних за Белу недељу у селу Остри. За теренску документацију израђено је 29 картона.

Одељење за конзервацију

У току године рађено је на конзервацији предмета из збирки, превентивној заштити, праћењу стања у изложбеним просторијама, депоима и на терену. Конзервирано је укупно 242 предмета.

Конзерваторски третман предузиман је на предметима са листе приоритета и експонатима за изложбе у припреми. Са листе приоритета конзервирано је 68 металних предмета из Одељења за археологију, 9 предмета из Одељења за историју (кожа, метал, текстил), 69 из Одељења за етнологију, од чега 22 припадају поставци у Чолића кући и 4 из Одељења за уметност. Започета је конзервација металних предмета и керамичког материјала са локалитета порта Успења Пресвете Богородице у Чачку.

За изложбу „Пешкири Етнографског одељења Народног музеја у Чачку” конзервирана је комплетна збирка која броји 60 примерака.

Рад на заштити збирке старе и ретке књиге (штампане до 1867) поверен је Народној библиотеци Србије у Београду. Посебна пажња посвећена је повезу књига. Поред мера техничке заштите, сви примерци су микрофилмовани, а микрофилмови претворени у електронски запис, како би истраживачи имали несметани приступ целокупном фонду. Збирка је потпуно конзервирана и смештена у стандардни ватростални ормар.

Рукописне књиге су повучене из сталне поставке, јер услови излагања не омогућавају њихову адекватну заштиту. Праћење стања три рукописа из периода од XIV до XVII века показало је као једино решење замену копијама. Оригинале су прегледали конзерватори Народне библиотеке Србије и сачињен је предрачун за конзервацију и рестаурацију.

Одељење за конзервацију је за потребе других установа извршило заштиту 32 предмета: 2 за Уметничку галерију „Надежда Петровић”, 29 за манастир Рачу

и 1 за манастир Никоље. Учествовало је и у техничкој реализацији изложби организованих у музеју.

Библиотека музеја

Стручна библиотека увећана је за 487 нових наслова: 244 књиге и каталога и 89 наслова стручних часописа из земље и иностранства. Вршена је каталошка обрада нових публикација. Најновија издања Музеја послата су у размену на адресу 105 институција у земљи. Крајем године извршена је комисијска процена вредности библиотеке Музеја. Установљено је да библиотека располаже са 15.900 наслова: 7168 књига и каталога и 8732 свесака часописа у 500 наслова.

Библиотеку, поред радника Музеја, користи већи број истраживача, постдипломаца, студената и ђака. Коришћење библиотечког фонда уређено је Пословником о раду библиотеке. За библиотекаре из суседних музеја и установа културе у граду у децембру 2005. године организована је презентација програма НИБИС за обраду књижног фонда.

Просветно-педагошки рад

Просветно-педагошка делатност одвијала се кроз рад са посетиоцима, представљање нових аквизиција и публикација и редовно информисање јавности о најновијим резултатима рада Музеја. Сталну поставку у Конаку господара Јована Обреновића за девет месеци посетило је 1126 посетилаца: 454 одраслих и 672 деце. Изложбе у Галерији Музеја имале су укупно 4264 посетиоца. Групним посетама, које су у програму имале обилазак Овчарско-кабларских манастира и Чолића кућу у Вранићима, обезбеђивано је стручно вођење и презентација културног наслеђа. Музеј има Интернет презентацију, коју дневно посети око 70 корисника Интернета из целог света.

Публикације Народног музеја су у два наврата представљане чачанској публици. Најпре је из штампе изашла књига Горана Давидовића и Милоша Тимотијевића, „Затамњена прошлост. Историја равногораца чачанског краја”, књ. 3. Монографију Милоша Тимотијевића „Карневал у Гучи. Сабор трубача 1961-2004.” представили су др Мирослав Јовановић, др Ивица Тодоровић и Никола Стојић 16. септембра 2005. године. У програму је учествовао и трубачки оркестар Вељка Поповића из Злакусе код Ужица, победник на Сабору у Гучи 2004. године.

Поводом деведестогодишњице херојске одбране Београда 6. октобра 2005. године, први пут је у сталну поставку укључена заоставштина Ђорђа Роша и у Галерији изложен легат породице Жујовић. У склопу ове свечаности мати Теодора (Жујовић), историчари Милош Тимотијевић и Радивоје Бојовић представили су „Ратне дневнике и белешке” др Младена Жујовића, који су у пет књига објављени 2004. године.

Публикације Народног музеја наилазиле су на изузетно добар пријем у културној јавности земље. Монографија Делфине Рајић и Милоша Тимотијевића „Манастири Овчарско-кабларске клисуре” представљена је публици у Београду, Ваљеву, Аранђеловцу, Краљеву и Крушевцу. Трећи том монографије „Затамњена прошлост. Историја равногораца чачанског краја” аутора Горана Давидовића и Милоша Тимотијевића представљен је у Народном музеју у Краљеву. Првог дана Драгачевског сабора трубача у Гучи 1. августа 2005. пред посетиоцима ове манифестације била је историја сабора „Карневал у Гучи. Сабор трубача 1961-2004.”, настала из пера историчара Милоша Тимотијевића, у најбољој европској традицији проучавања појава друштвене историје.

Током године у Галерији Музеја публици су представљене и књиге Николе Стојића, „Драгачевске приче и предања”, Александра Поповића, „Светлости земље”, антологија поезије шеснаест чачанских песника XX века, др Љиљане Чолић, „Пут једног неуспешног министра просвете” и Владимира Димитријевића, „Нови школски поредак”.

Одељење за етнологију у сарадњи са Етнографским музејом из Београда организовало је од 13. до 15. јуна 2005. у Драмском студију Дома културе ревију етно-филмова награђених на међународним фестивалима. Ревиија је наишла на скроман одзив публике. Учествовало је и у реализацији програма Туристичке организације Чачак, Хуманитарне организације „Здраво да сте” и Предшколске установе „Младост”. Ученицима Основне школе „Филип Филиповић” пружило је помоћ у реализацији изложбе „Народно покућство”, за коју су сами прикупили предмете.

Кустоси музеја учествовали су у раду Одбора за обележавање стодеведесетогодишњице Другог српског устанка, значајног за историјско памћење Србије (Милош Тимотијевић и Радивоје Бојовић), два века обнове манастира Вујна (Делфина Рајић), припрему ревијалног издања за Сабор фрулаша у Прислоници (Милош Тимотијевић), организацију Богојављенске литије, Светосавске забаве и Беле недеље (Снежана Ашанин). Локалне телевизије „Чачак” и „Галаксија” редовно су их укључивале у емисије из културе. Средствима информисања припремљене су посебне информације поводом изласка из штампе музејских публикација, завршетка теренских истраживања, доделе награда и признања.

Историчар уметности Делфина Рајић отворила је изложбу уметничке фотографије „Манастир Вујан – молитва дуга 200 година” у парохијском дому Цркве Вазнесења Христовог у Чачку. Историчар Радивоје Бојовић је у Дому ученика у Чачку говорио о другом издању књиге Мирка Поповића, „Историја Ужица”. У Народном музеју у Ужицу отворио је изложбу „Политичке странке у Ужицу до Првог светског рата”. Написани су реферати за категоризацију Конака господар Јована Обреновића у Чачку за културно добро од изузетног значаја и предлог да се Вукова награда за 2005. годину додели Гимназији у Чачку. Етнолог Снежана Ашанин говорила је на отварању изложбе „Пешкири” у Народном музеју у Крагујевцу.

Настављена је сарадња са српским огранком организације EURO Clío из Београда, у циљу приближавања историјских наука средњошколској популацији. Редовно је ажуриран сајт Музеја.

Фотографски атеље

Фотографски атеље радио је документацију у црно-белој техници и дигиталном запису. За Одељење за етнологију израђено је 30 црно-белих негатива и фотографија за документацију и направљено 90 дигиталних фотографија за каталог. Рађене су фотографије за изложбе и учествовано је у њеној техничкој реализацији. Снимане су изложбе и друге манифестације Музеја.

Техничка служба

Велики број разноврсних послова, од бриге о стању радног и магацинског до одржавања изложбеног простора, спада у надлежност ове службе. Бринула је о склањању дела сталне поставке, због отпочињања радова на господар Јовановом Конаку. Остварила је низ успешних решења на техничкој реализацији изложби. У њеној надлежности били су и одговорни послови на паковању и транспорту културних добара, због слања на конзервацију или излагања у другим местима.

Изложбена активност

Стална поставка

Стална поставка Народног музеја затворена је за посетиоце у октобру 2005. године због радова на санацији господар Јовановог Конака. Припремљен је синопсис за допуну поставке и реконструкцију појединих целина.

За посетиоце је затворена етнографска поставка у Чолића кући у селу Вранићима. Због прокишњавања дошло је до оштећења изложених експоната. До санације кровног покривача сви предмети су враћени у Музеј на конзервацију.

Изложбе Народног музеја

У Галерији Народног музеја у Чачку биле су отворене две изложбе из сопственог програма и три позајмљене изложбе. Са Међуопштинским историјским архивом организовано је гостовање изложби: у новембру „Србија у борби против фашизма” из Архива Србије, а у децембру 2005. „Солунски фронт у објективу ратног сликара и фотографа Драгољуба Павловића” из Народног музеја у Ваљево. Гостовање изложбе Ивана Стратимировића „Хиландар на Светој гори” која је приказана у Галерији Народног музеја у Чачку и Горњој

Трепчи, организовано је у сарадњи са Туристичком организацијом Чачка. Изложбе је оба пута отворила Делфина Рајић, историчар уметности.

Изложба Народног музеја „Преслице” аутора Снежане Ашанин била је отворена у фебруару у Народног музеју у Зајечару, а у Музеју рударства и металургије у Бору у априлу 2005. Поставка *„Пешкири Етнографског одељења Народног музеја у Чачку”* аутора Иване Ђирјаковић гостовала је од 7. до 28. децембра 2005. године у Музеју Рудничко-таковског краја у Горњем Милановцу. Кустос Снежана Ашанин учествовала је у реализацији изложбе поводом стогодишњице постојања КУД „Абрашевић”.

Експонати из праисторијске збирке Археолошког одељења позајмљени су Народног музеју у Београду за реализацију изложбе „Сребро Илира и Келта на централном Балкану”, која је до краја јула 2005. године била отворена у Келтском музеју у Хохдорфу. Две скулптуре из збирке Ликовних уметности позајмљене се Галерији Матице српске у Новом Саду за изложбу „Ђока Јовановић 1861-1953”.

Народни музеј је уступио свој изложбени простор и помогао реализацију годишњих изложби уметничких удружења „Естет” и „Сага”, које је отворила Делфина Рајић. У Галерији су биле отворене и изложбе поводом Дана фотографије у Србији, „Акт фото” и „Лица и ликови” и изложба полазника Центра за ликовно стваралаштво деце и младих.

„22. Дечји мајски салон” – Почетком 2005. године радило се на припреми „22. Дечјег мајског салона”. Ученицима основних школа предложено је да сликају на тему „Вода и ми” и тако допринесу бризи за очување најзначајнијег извора живота на Земљи. Рад је обухватао обилазак школа, консултације са наставницима, преузимање и избор радова. Ова ликовна смотра окупила је 17 школа са територије општина Чачак, Лучани и Горњи Милановац. Од 923 рада, који су пристигли на конкурс, за излагање је одабрано 570. Изложба је реализована у другој половини маја. На свечаном отварању Основна школа „Прељина” из села Прељине награђена је за најбољи избор радова, а појединачне награде добило је десет учесника.

„Пешкири Етнографског одељења Народног музеја у Чачку” – Изложбом је представљен пешкир, као важан део женске домаће радиности кроз врсте материјала, технике ткања, вез, орнаментуку и основне функције које је имао у животу човека. Изложени примерци потичу са територије општина Горњи Милановац, Ивањица, Лучани, Крагујевац, Нова Варош, Петровац на Млави, Сјеница, Чачак и Шабац. Каталог изложбе аутора Иване Ђирјаковић садржи уводни текст и каталогски попис изложених експоната. Отворена је на Дан Музеја, 30. августа 2005. године.

„Дарови Народног музеју” – У серији малих изложби представљани су у два наврата резултати рада на враћању културних добара српског порекла из Француске. Публика је имала прилику да види најзначајније експонате из заоставштине породица Рош и Жујовић.

Заоставштину капетана Ђорђа Роша чини грађа од 1830. до 1977. године: писма кнеза Милоша Обреновића, кнегиње Љубице Обреновић, дневник генерала Лазара Петровића из 1901. године, чибук од сребра турског паше који је предао Скопље 1912, одликовања, златан ланац са минијатурама, одликовања, ручни сат, печат, албуми фотографија, књиге и архивска грађа. Његове ћерке Инга, Татјана и сестра Јелена даровале су ове драгоцене предмете Музеју града у коме је било седиште његовог ратног пука.

Збирку породице Жујовић, једне од најугледнијих српских грађанских фамилија, чине старе и ретке књиге, графике, фотографије, архивска грађа и лични предмети академика Јована Жујовића, професора др Ђорђа Жујовића и др Младена Жујовића. Припадају периоду од средине XVIII века до 1946. године. Из Првог светског рата сачувана су одликовања са повељама, питомачка шпада и матрикула поручника Младена Жујовића, а из Другог ручни сат, дар генерала Драгољуба Михаиловића маја 1943, када је упућен за команданта Југословенске војске у западној Босни, Лици и Далмацији. Дар су Данице Жујовић из Париза, др Јеврема Жујовића из Версаја и мати Теодоре из манастира Градца.

„Драгачевци под барјаком војда Карађорђа и Милоша Обреновића” – Изложба је припремљена поводом стодеведесетогодишњице Другог српског устанка. Отворена је у Гучи за време трајања Драгачевског сабора трубача у Центру за културу, спорт и туризам општине Лучани.

Учешће на научним скуповима

Кустоси Народног музеја учествовали су на научним скуповима, од којих је један био међународни. Теме реферата су формулисане на основу нових резултата у истраживачком раду, који доносе сасвим нове податке, употпуњују или коригују досадашња знања из тих области.

На научном скупу „Природне и математичке науке код Срба”, у организацији Српске академије наука и уметности, огранка у Новом Саду, Матице српске и Природно-математичког факултета у Новом Саду, 20-22. јуна 2005. године Радивоје Бојовић је прочитао реферат „Геодетски радови у Србији поручника Есена 1830. године”.

На научном скупу „Драгиша Васић, живот и дело” у организацији Музеја Рудничко-таковског краја у Горњем Милановцу, 26. и 27. септембра 2005. године учествовала су два кустоса. Радивоје Бојовић је прочитао реферат „Књижевник Драгиша Васић, сабљом и пером”, а Милош Тимотијевић, „Драгиша Васић и Српски глас. Један недовршени национални пројекат”. На исте теме говорили су и 30. новембра 2005. године на трибини „Драгиша Васић (1885-1945) – портрет утуљене историје” Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис” у Чачку.

На научном скупу „Браничево у војној историји”, у организацији Историјског архива у Пожаревцу 25. октобра 2005. године, Радивоје Бојовић је прочитао реферат „Александар Григорјевич Розелион Сашаљски у Браничеву 1830. године”.

На научном скупу посвећеном народној медицини у Гамзиградској бањи, 27. маја 2005. године, Снежана Ашанин је учествовала са стручним радом „Вода у етнопревенцији”.

Публикације музеја

1. Делфина Рајић, *22. децји мајски салон*, Чачак, 2005.
2. Зборник радова Народног музеја, књ. XXXIV, Чачак, 2004.
3. Милош Тимотијевић, *Карневал у Гучи. Сабор трубача 1961-2004*, Чачак, 2005.
4. Ивана Ђирјаковић, *Пешикири из етнолошке збирке Народног музеја у Чачку*, Чачак, 2005.

Кадрови

Народни музеј има 18 радника: 8 кустоса, једног конзерватора, два музејска водича, по једног књижничара, пословног секретара, препаратора, техничког сарадника, фотографа и два помоћна радника.

За директора Музеја Скупштина општине Чачак именовала је 18. априла 2005. историчара уметности Делфину Рајић, музејског саветника.

На радно место археолога, од 3. новембра 2005. примљена је Александра Бабић као волонтер-приправник.

Радни однос је престао вишем кустосу Лидији Никитовић 11. октобра 2005. године, због одласка у пензију.

Кустос Катарина Дмитровић уписала је другу годину на постдипломским студијама на Филозофском факултету у Београду. За тему магистарског рада пријавила је тему „Бронзано доба у чачанском крају”. У току године кустоси су присуствовали састанцима Музејског друштва Србије и његових секција.

Библиографија радника Музеја

Посебна издања

1. Милош Тимотијевић, *Карневал у Гучи, Сабор трубача 1961-2004*, Чачак, 2005.
2. Делфина Рајић - Милош Тимотијевић, *Ризница прошлости. Овчарско-кабларска клисура и њени манастири*, Чачак, 2005.

Студије, чланци, прилози

1. Невенка Бојовић, *Чолића конак из 1864. године у Вранићима код Чачка*, Зборник радова Народног музеја, књ. XXXIV, Чачак, 2004, стр. 53-62.
2. Радивоје Бојовић, *Покушај оснивања библиотеке у Чачку*, Глас библиотеке, св. 11, Чачак, 2005, стр. 59-64.
3. Катарина Дмитровић, *Праисторијска некропола под хумкама на локалитету Бабињак у Доњој Краварици*, Зборник радова Народног музеја, књ. XXXIV, Чачак, 2004, стр. 9-20.

4. Делфина Рајић - Милош Тимотијевић, *Манастир Сретење, Зборник радова Народног музеја*, књ. XXXIV, Чачак, 2004, стр. 35-52.
5. Милош Тимотијевић, *Борба традиција: називи улица у Чачку 1893-2005*, Зборник радова Народног музеја, књ. XXXIV, Чачак, 2004, стр. 75-106.
6. Ивана Ђирјаковић, *Чардаци - гостинске куће западне Србије*, Зборник радова Народног музеја, књ. XXXIV, Чачак, 2004, стр. 63-67.
7. Снежана Шапоњић-Ашанин, *Дар и даривање у чачанском крају*, Зборник радова Народног музеја, књ. XXXIV, Чачак, 2004, стр. 129-156.

Каталози

1. Делфина Рајић, *22. дечји мајски салон*, Чачак, 2005.
2. Ивана Ђирјаковић, *Пешкири из етнолошке збирке Народног музеја у Чачку*, Чачак, 2005.

Кустоси Музеја су у оквиру рада на популаризацији музејске делатности краће прилоге објављивали у листовима „Дисово пролеће“, „Љубић“, „Гимназион“ и „Пољопривредни календар“.

Награде и признања

Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ из Чачка доделила је награду „Даница Марковић“ Народног музеју и монографију „Манастири Овчарско-кабларске клисуре“ прогласила за издавачки подухват у 2004. години.

Општина Чачак и Црквена општина Чачак доделили су Захвалницу Народног музеју 19. јануара 2005. године за учешће у организацији Богојављенске литије.

Удружење Чачана у Београду доделило је Повељу „Лука Васићић“ Народног музеју 14. децембра 2005. године за допринос афирмацији Чачка и околине и остваривању циљева Удружења.

Организација „Пријатељи деце Србије“ из Чачка доделила је „Признање за дугогодишње залагање у раду са децом и остваривању дечјих права“ Народног музеју 14. децембра 2005. године.

Музејски саветник Делфина Рајић и кустос Милош Тимотијевић добили су две угледне награде за монографију „Манастири Овчарско-кабларске клисуре“: Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ из Чачка доделила им је награду „Даница Марковић“, а Музејско друштво Србије награду „Михаило Валтровић“ 18. маја 2005. године за музеолошки рад.

Кустосу Милошу Тимотијевићу, коаутору трилогије „Затамњена прошлост. Историја равнатораца чачанског краја“ и Горану Давидовићу, архивисти Међуопштинског историјског архива у Чачку, додељена је награда „Драгиша Кашиковић“ у Београду 15. јуна 2005. године.